

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
jessica.sjoberg@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2023:99 Nya tullrättsliga sanktioner och skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods

Diarienummer: Fi2023/03236

Göteborgs tingsrätt har granskat den remitterade utredningen och har, utifrån de intressen tingsrätten har att beakta, ingen erinran mot förslagen utöver de synpunkter som framgår nedan.

Såvitt avser förslaget om att Tullverket ska ges möjlighet att biträda allmän åklagare vid utredningar om självständigt förverkande har tingsrätten i sitt remissyttrande avseende SOU 2021:100 lyft fram vissa synpunkter på förverkandeformen i sig. Tingsrätten kvarstår vid dessa anmärkningar, även om det är naturligt att även Tullverket ska kunna arbeta aktivt med förverkandeformen för det fall andra brottsutredande myndigheter ges möjlighet till det framöver.

Vad sedan gäller införandet av brottet utförselhäleri i 9 kap. brottsbalken ställer sig tingsrätten tveksam till utredningens förslag beträffande att grovt utförselhäleri ska vara ett brott av sådan art att påföljden i regel ska bestämmas till fängelse. Som det framhålls i utredningen är förmögenhetsbrott, med vissa få undantag, inte s.k. artbrott. En sådan ingripande förändring som utredningen förslår bör således inte genomföras utan noggranna överväganden.

Inledningsvis vill tingsrätten framhålla att en förändring i enlighet med utredningens förslag innebär att grova utförselhälerier regelmässigt bestraffas hårdare och ses som mer klandervärda än såväl den typiska förbrottsligheten, i form av t.ex. grova stölder, som ett ordinarie grovt häleri där det faktiska förbrottet kan styrkas. Detta framstår som betänkligt utifrån ett proportionalitets- och ekvivalensperspektiv. Med hänsyn till den förväntat strängare påföljden, det sänkta beviskravet avseende förbrottsligheten och den vida utformningen av utförselsyftet i utredningens förslag ser tingsrätten vidare en risk för att det kan finnas incitament för utredande myndigheter att i första hand utreda endast utförselbrottsligheten, snarare än de bakomliggande brotten.

Tingsrätten anser vidare att utredningens motivering avseende behovet av en förväntat strängare påföljd inte framstår som fullt övertygande i alla delar. Tingsrätten ifrågasätter visserligen inte att det är angeläget att motverka den typ av brottslighet som lagändringen tar sikte på. Som det framhålls i utredningen kan de huvudsakliga aktörerna bakom grova utförselhälerier dock ofta förväntas vara finansiellt motiverade och klart störningskänsliga. Redan mot bakgrund av att det

kommer finnas utökade möjligheter att ta den aktuella egendomen i beslag, utifrån utredningens övriga förslag, framstår därmed behovet av skärpta straff ur ett brottspreventivt syfte som mindre framträdande. Att de verkliga huvudmännen kan förväntas utnyttja de som faktiskt åtalas för brotten medför även att de brottspreventiva effekterna för den enskilda gärningsmannen framstår som mindre självklara. Det sänkta beviskravet beträffande förbrottsligheten kan vidare tänkas medföra att det regelmässigt saknas en utpekad målsägande i utredningar avseende grova utförelshälerier, varför angelägenheten av skärpta straff ur ett målsägandeperspektiv i viss mån också kan ifrågasättas.

Såvitt avser de ekonomiska konsekvenserna vill tingsrätten avslutningsvis framhålla att såväl förslaget om självständigt förverkande som införandet av brottet utförelshäleri kommer medföra ett ökat antal mål och förhandlingar vid de allmänna domstolarna. Även om det inte förväntas vara fråga om ett betydande antal mål kan flera av dessa förväntas vara förturskaraktär. Mot denna bakgrund framstår det som tveksamt om kostnaderna för förslaget kan rymmas inom de befintliga ekonomiska ramarna för domstolarnas del, som utredningen föreslår.

I handläggningen har deltagit chefsrådmannen Karin Jungerfelt och tingsfiskalen Anton Peterzén (föredragande).

Karin Jungerfelt

Anton Peterzén